

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงสภาพการผลิตข้าวไร่ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง
บ้านแม่ลานคำ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นางสาวสิริสิน สายเกิด

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

อาจารย์ ดร.วรัทศน์ อินทร์คัมพร	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ภจัน ศรีมงคล	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ	กรรมการ
อาจารย์ฐานิศวรร วังศ์ประเสริฐ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพการผลิตข้าวไร่ และปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อผลผลิตข้าวไร่ของชุมชนกะเหรี่ยง เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและการแก้ไขปัญหาของชุมชน และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวไร่ของชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านแม่ลานคำ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 89 ครัวเรือน การรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม และการสังเกต สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในบ้านแม่ลานคำ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.77 คน ในส่วนของพื้นที่ของหมู่บ้าน ประกอบด้วย พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าใช้สอย และที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกินมี 3 ประเภท คือ พื้นที่ไร่ข้าวหมุนเวียน พื้นที่สวน และพื้นที่นา ซึ่งอำนวยความสะดวกประจำหมู่บ้าน ได้แก่ โรงเรียน ถนน ระบบประปาภูเขา สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และ ไฟฟ้า เกษตรกรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง รายได้เฉลี่ย 844.51 บาท ต่อครัวเรือน

เกษตรกรบ้านแม่ลานคำ มีวิวัฒนาการทำการเกษตรจากการทำไร่ข้าวหมุนเวียนอย่างเดียวมาเป็นการทำไร่หมุนเวียน ควบคู่กับการปลูกข้าวนาดำ ปัจจุบันการเกษตรบ้านแม่ลานคำมีลักษณะผสมผสาน มีการปลูกพืชอาหารในไร่ข้าวหมุนเวียน สวนผลไม้ และข้าวนาดำ

มีรอบระยะเวลาในการพักตัวของไร้หมุ่นเวียน ลดลงจากเดิม 8-12 ปี เหลือเพียง 2-3 ปีในปัจจุบัน เกษตรกรปลูกพืชเชิงเดี่ยว และผลไม้ ซึ่งการนำเข้ามาเผยแพร่ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชน โดยมุ่งหวังให้ชุมชนลดพื้นที่การทำไร่ข้าวหมุ่นเวียนลง และลดการบุกเบิกพื้นที่ป่าผืนใหม่ ส่งผลให้ผลผลิตข้าวไร้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค

การผลิตข้าวไร้ประสบมี ปัญหาผลผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน เนื่องจากพื้นที่ทำกิน ถูกเวนคืนโดยกรมป่าไม้ เพราะพื้นที่เหล่านี้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติออบขาน และการรับพืชเชิงเดี่ยว และไม้ผลเข้ามาปลูกในชุมชน

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพการผลิตข้าวไร้ของชุมชนบ้านแม่ลานคำ ได้แก่ สภาพความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ลดลง และ สภาพดิน ฟ้า อากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจน ปริมาณน้ำที่ลดลง พื้นที่ทำกินลดลง เนื่องจากนโยบายคืนพื้นที่ทำกินแก่อุทยานแห่งชาติ เพราะพื้นที่บ้านแม่ลานคำอยู่ในเขตเตรียมประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมี ปัญหาแรงงานภายในชุมชนไม่เพียงพอ เพราะการผลิตข้าวไร้ต้องอาศัยแรงงานคน เท่านั้น

ชาวกะเหรี่ยงบ้านแม่ลานคำได้ทำการปรับตัว และแก้ไขปัญหาสภาพการผลิตข้าวไร้ที่ชุมชนประสบอยู่ โดยมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว และไม้ผลทดแทนการปลูกข้าวไร้ การควบคุมและการจัดการแรงงานภายในชุมชน และการสร้างกฎระเบียบภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับชาวกะเหรี่ยง ควรจะมีความเข้าใจสภาพสังคม วิถีชีวิตและระบบการผลิตของชุมชนให้ชัดเจน เพื่อปรับปรุงระบบการผลิตของชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านต่อไป

Thesis Title Changing in Upland Rice Production Conditions of Karen in Ban Mae Lan Kham, Samoeng District, Chiang Mai Province

Author Miss Sirisin Saikerd

M.S. (Agriculture) Agricultural Extension

Examining Committee :

Lecturer Dr.Wallratat Intaruccomporn	Chairman
Assoc. Prof. Katin Srimongkol	Member
Asst. Prof. Avorn Opatpatanakit	Member
Lecturer Tanit Wongprasert	Member

Abstract

The objectives of this research were to study the changing in upland rice production conditions and factors affecting upland rice production of Karen, to study their adaptation responding to current conditions and problem solving of the community, and to investigate problems and obstacles of upland rice production. Population studied were 89 households of Karen at Ban Mae Lan Kham, Samoeng District, Chiang Mai Province. Data collection had done through questionnaires and observation. Statistical techniques used were percentage, means, minimum and maximum.

From research findings, it was found that the average family size was 4.77. Village areas consisted of conservation forest, utilization forest and residential area. There were 3 kinds of holding areas, namely, land rotation, orchard and rice fields. Public utilities were schools, roads, mountain water supply, village health center and electricity. Main occupations were farming and wage labor. Their gross income was 844.51 bath per household.

Farmers at Mae Lan Kham had changed agricultural production system from land rotation into crop rotation mixing with paddy farming. At present, it is mixed farming, that is, growing food crops in land rotation fields, orchard and paddy. Fallow period had decreased from 8-12 years to 2-3 years at present. Monocropping and fruit trees were introduced by government agency and private sectors aiming to reducing land rotation fields, and invasion of new areas for cultivation. This change had contributed to rice insufficiency for consumption.

Upland rice production problems found were rice insufficiency for consumption due to reduction of land holding and encroachment from Department of Forestry. And also the area was Oob-Kan National Park.

Factors affecting change in upland rice production conditions were degradation of ecosystem, changes in climatic conditions and natural resources, reduction of operational land due to land encroachment policy under national park and labor shortage in the community.

Karen of Ban Mae Lan Kham had adapted themselves by changing land rotation into monocropping and orchard, labor control and management in the community and community's regulation relating to natural resources management.

This study suggests that the authority who deal with Karen should understand their social conditions, way of life and agricultural production system so that the agricultural production system would meet the need of villagers and community as a whole.